

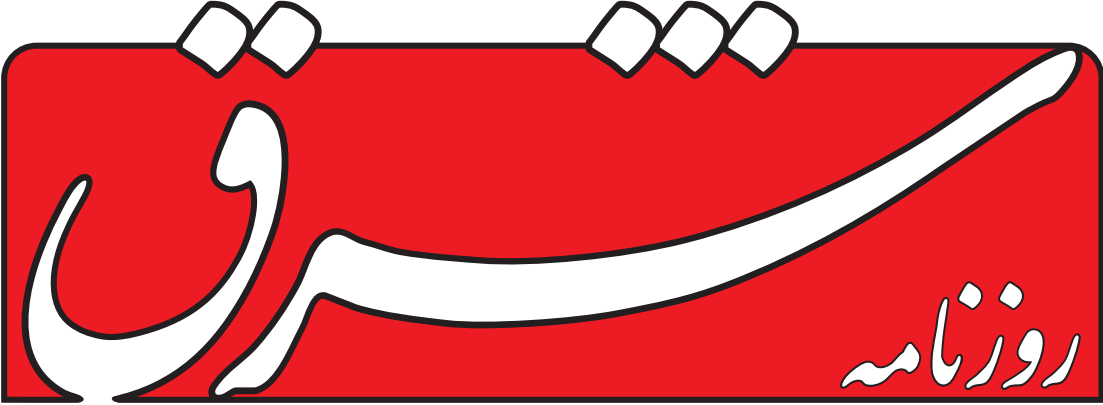
طرح ریلی ایران و عراق در صورت اجرائی شدن می تواند ایران را به یک مسیر ترانزیتی مهم برساند

اتصال به «مسیر توسعه»؟

علی نودزیور احیای مجمع شهرداران کل کشور را تحلیل کرد

اتحادیه‌سازی یا مجمع نمایشی؟

صفحه ۱۰

دوشنبه ۱۳ شهریور ۱۴۰۲ • ۱۸ صفر ۱۴۴۵ • ۴ سپتامبر ۲۰۲۳ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۶۴۲ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: گزارش «شرق» از فیلم‌هایی که در ۲ سال گذشته به دلیل عرضه غیرقانونی اکران نشدند، ورود یاک-۱۳۰ برای نیروی هوایی ایران به چه معنی است؟ **و یادداشت‌هایی از اردوان امیر اصلانی**، بابک زمانی

سرمقاله

کارنامه ۴۰ساله بخش تعاون

نهضتی که نتوانست اقتصاد را مردمی کند!

امیرحسام اسحاقی

استاد دانشگاه

۱۳ شهریور، ۱۳۷۰، سالروز تصویب قانون بخش تعاونی اقتصاد ایران است که به مناسبت تشکیل وزارت تعاون در دی‌ماه این سال به روز ملی تعاون نام‌گذاری شده است. طبق این قانون و پس از گذشت ۳۲ سال، بخش تعاونی با سهم بسیار ناچیز، همچنان یکی از ارکان سه‌گانه اقتصاد کشور محسوب می‌شود. قرار بود وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی طبق الزاماتی که در قانون اساسی برای بخش تعاون منظور شده، با نهادینه‌سازی خلاقیت، نوآوری و کارآفرینی، نهضت تعاون را فراگیر کند و تا پایان برنامه ششم توسعه، سهم این بخش را به ۲۵ درصد افزایش دهد و بخش دولتی نیز به ۲۰ و خصوصی به ۵۵ درصد برسد؛ اما اکنون که بررسی لایحه هفتم توسعه در دستور کار مجلس قرار گرفته، سهم تعاون در اقتصاد ملی فقط دو درصد است و باقی یعنی حدود ۸۵ درصد در انحصار دولت و ۱۵درصد باقی‌مانده در اختیار بخش خصوصی است.

این در حالی است که طبق آمارهای رسمی حدود صد هزار تعاونی با نزدیک یک میلیون و ۸۶۰ هزار شاغل در کشور به ثبت رسیده و به گفته معاون امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مشارکت مردمی در بخش تعاون در هفت ماه گذشته هشت برابر افزایش داشته است. این آمارها نشان می‌دهد تنها با افزایش تعداد شرکت‌های تعاونی، تأسیس بانک و بیمه تعاون، تشکیل فراکسیون تعاون در مجلس، عضویت در هیئت‌مدیره اتحادیه بین‌المللی تعاون، برپایی نمایشگاه‌ها و نشست‌ها و ابلاغ چندین سند ازجمله سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و سند توسعه بخش تعاون، توسعه کیفی فعالیت‌های تعاونی و تحقق سهم ۲۵ درصدی آن از کیک اقتصاد کشور امکان‌پذیر نیست. گرچه در این سندها ازجمله در سند توسعه بخش تعاون، توسعه مبتنی بر دانایی با تمهیدات خاص نظیر ایجاد و گسترش پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری با مشارکت شکل‌های تعاونی، توانمندسازی جوانان، زنان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی برای ایجاد اشتغال و حفظ و بهبود اشتغال موجود، آموزش کارآفرینی، ایجاد و توسعه بانک اطلاعات کارآفرینی، ایجاد و توسعه شرکت‌های تعاونی تحقیقاتی، طراحی، مشاوره و مواردی از این قبیل تاکید شده است؛ اما به باور کارشناسان اقتصادی فقط ۲۰ درصد اهداف این سند از زمان تصویب در سال ۱۳۹۱ تاکنون محقق شده است.

امروزه و در شرایط دشواری که کمبود سرمایه به یکی از اصلی‌ترین چالش‌های اقتصادی کشورهای در حال توسعه مبدل شده، شرکت‌های تعاونی با تجمع سرمایه‌های اندک، سازمان‌دهی منابع انسانی کارآفرین و کارجو، فکرفزایی، یکپارچگی اجتماعی، دموکراتیزه‌کردن کسب‌وکار، توانمندسازی اقشار ضعیف، مردمی‌سازی اقتصاد و تقویت مبانی اخلاقی تعاون مانند روحیه همکاری، همیاری و خودیاری، اعتمادسازی و احساس مسئولیت اجتماعی، می‌توانند کم‌ریسک‌ترین مدل اقتصادی - اجتماعی برای تقویت ظرفیت‌های تولید و توزیع عادلانه‌تر درآمد و اشتغال باشند. گسترش تعاونی‌های تولیدی و کشاورزی در هند، مصداق این ظرفیت و توانمندی است. علاوه بر هند، در چین و پاکستان نیز صنایع کوچک روستایی از امتیازات ویژه در جذب اعتبارات دولتی و تسهیلات بهره‌مند هستند و نقش درخورتوجهی در ایجاد سه‌میلیون و ۲۰۰ هزار شرکت تعاونی در جهان دارند. این شرکت‌ها با سهم ۱۰ درصدی از اشتغال، تاکنون برای حدود ۲۸۰ میلیون نفر شغل ایجاد کرده‌اند. به منظور تقویت توان رقابتی صنایع کوچک روستایی و تعاونی، هر دو کشور هند و چین با وضع مالیات‌های سنگین بر محصولات مشابه واحدهای صنعتی بزرگ و نیز گسترش واحدهای صنعتی کوچک در روستاها، امیدوارند بر مشکل بیاباری به‌ویژه در روستاها فائق آیند و از مهاجرت روستاییان به شهرها و ازهم‌گسیختگی پیوندهای اجتماعی جلوگیری کنند. در کشور ما در سال‌های اخیر، نهضت تعاونی نیز مانند بخش خصوصی که بیشتر بر بالابردن بهره‌وری اقتصادی و کسب سود مادی متمرکز است، با بی‌توجهی به اصول جهانی و ویژگی‌های ذاتی تعاون، رویکرد اجتماعی و سرشت فرهنگی خود را تا حد زیادی از دست داده است؛ نهضتی که در پی ناسامانی‌های اقتصادی و اجتماعی ناشی از انقلاب صنعتی، به ابتکار تعدادی از کارگران یک کارخانه نساجی در راجدیل انگلستان پایه‌ریزی شد و با تلاش رابرت آوون از پیشازنان نهضت تعاون و تشکیل نخستین اتحادیه بین‌المللی تعاون (ICA) در ۱۸ اگوست ۱۸۴۴ به ثمر نشست. این اتحادیه که اعضای آن را سازمان‌های ملی و بین‌المللی تعاون در تمام بخش‌ها ازجمله کشاورزی، بانکداری، انرژی، بیمه، ماهیگیری، تعاونی‌های مسکن، گردشگری و مصرف‌تشکیل می‌دهند، اکنون به‌عنوان بزرگ‌ترین نهاد بین‌المللی غیردولتی دربرگیرنده حدود یک میلیارد عضو از ۹۶ کشور جهان است. اقتصاد تعاونی در مقیاس کوچک به طور رسمی پس از جنگ جهانی اول و تأسیس سازمان بین‌المللی کار مطرح و در سال ۱۹۲۱ برای نخستین‌بار در سطح بین‌المللی به رسمیت شناخته شد.

ادامه در صفحه ۵

بررسی سیر تحول نیازهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در ۵ دهه گذشته در گفت‌وگو با سعید معیدفر

فراز و فرودهای امید در طبقه متوسط

اعتراضات از همان روزهای نخست پس از انقلاب شروع شد. گروه‌های سیاسی مختلف که هرکدام برای خودشان سهمی از انقلاب قائل بودند، مطالبه‌گری را متوقف نکردند؛ اگرچه هرکدام مسیر و روشی را انتخاب کردند و راهی را پیش گرفتند که بررسی آن در این مقال نمی‌گنجد. این اعتراضات فقط به سیاست و سهم‌خواهی از قدرت محدود نبود.

صفحه ۸

وزیر خارجه ترکیه به ایران آمد؛ صلح آبی، همکاری‌های امنیتی، سیاسی و برنامه‌های مشترک اقتصادی در دستور کار قرار گرفت

تهران – آنکارا؛ یک گام به پیش

برگزاری نشست سه‌جانبه اقتصادی با ترکیه و عربستان در دستور کار است

گزارش تیریک را در صفحه ۳ بخوانید

زخم ناسور بازماندگی از تحصیل

بررسی بازماندگی از تحصیل کودکان و دلایل

متعدد آن در گفت‌وگو با کارشناسان

● عکس: ایوبز بذرئ، مهر

بر وفق مراد بود و مدارس گلستان، نه؛ اما در این دو، سه سال اخیر، وضعیت از بد هم بدتر شد. ۲۷ مرداد امسال، معصومه نجفی‌پازوکی، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش، ضمن معرفی سامانه «شهید محمودوند» که در جهت شناسایی، جذب و نگهداشت بازماندگان از تحصیل طراحی شده، از ۱۶۰ هزار دانش‌آموز بازمانده از تحصیل در حوزه ابتدایی خبر داد. البته بین دو مفهوم بازماندگی از تحصیل و ترک تحصیل تفاوتی وجود دارد. اگر فردی قبل از ۱۸سالگی که دوره کودکی تعریف می‌شود، از مدرسه بیرون بیاید، ترک تحصیل کرده است و در ایران تا دوره دوم متوسطه تحصیل اجباری است؛ اما کودک بازمانده از تحصیل به کسی گفته می‌شود که به دلیل یک عامل خارجی از ادامه تحصیل محروم می‌شود. این کودکان فرصت‌های اجتماعی بسیار زیادی را در آینده از دست می‌دهند و ممکن است در کودکی به کار روی آورند. مرکز پژوهش‌های مجلس اواخر دی‌ماه ۱۴۰۱ گزارشی منتشر کرد و در آن روند ترک تحصیل و بازماندگی از تحصیل در آموزش و پرورش از سال ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۰ را بررسی کرد.

این گزارش را در صفحه ۶ بخوانید

مریم لطفی؛ جولان کرونا و دو، سه سال سیاهی که خیلی‌ها را در گرداب خودش فروبرد و خیلی‌های دیگر را خانه‌نشین کرد و کسب‌وکارها را به گل نشاند، به نظام آموزشی کشور هم سیلی محکمی زد. مدارس تق‌ولسق و آموزش نصفه‌ونیمه آنلاین، نتیجه‌ای جز افت تحصیلی چشمگیر دانش‌آموزان نداشت؛ ماجرابی که تعارف‌بردار نیست و سال گذشته تنها وزیر وقت آموزش و پرورش از افت ۳۰ درصدی تحصیل دانش‌آموزان خبر داد، بلکه یکی از نمایندگان کمیسیون آموزش مجلس هم گفته بود که میانگین معدل دانش‌آموزان ۱۱.۵ است. البته او تلویحا حقوق ناچیز معلمان را هم مزید بر علت خوانده بود.

افت تحصیلی و پای لنگ دانش‌آموزان به‌ویژه در مقطع ابتدایی یک غصه است و ترک تحصیل دانش‌آموزان و رشد کودکان بازمانده از تحصیل هزار غصه. نه اینکه تا پیش از کرونا همه چیز

یادداشت

توسعه سیاسی یا توسعه اقتصادی؟

کیکاووس پورابویی

در بحبوحه دوم خرداد سال ۱۳۷۶، ادبیات و گفتمان توسعه سیاسی یک بار دیگر به فرهنگ رسمی کشور ورود پیدا کرد؛ اگرچه قبلا ایرانیان برای کسب آزادی‌های اساسی و محورهای توسعه سیاسی در نهضت مشروطه ۱۲۸۵ (ش.ه) سخت کوشیده بودند، اما به معنای مدرن آن، حقیقتا این دوم خرداد سال ۱۳۷۶ بود که لایه‌های مختلف جامعه یک توسعه زیربنایی را با محوریت سیاسی درخواست می‌کردند. مطبوعات آزاد، تشکیل احزاب مستقل، ایجاد نهادهای مدنی، فراهم‌شدن جمععات آزاد، تشکیل فراکسیون‌های مختلف در مجلس و… همه دستاوردهایی بودند که ابتدا توسط نخبگان، البت‌ها و دانشجویان جامعه به شکل تازه‌ای مطرح شدند و سپس به کل بدنه جامعه تسری پیدا کردند. توسعه سیاسی مانیفستی شده بود تا ساختار فرسوده و بیمار بوروکراسی با تلنگری از بالا به تصمیم‌گیری‌های سختی در بدنه و پایین اجتماع پردازد و به تبع آن اقتصاد بیمار و مریض چندین‌ساله کشور را در ریل‌های اصلی آن جهت شتاب مضاعف قرار دهد؛ مثلا برای جذب سرمایه نیاز به حضور در بازارهای بین‌المللی ضروری به نظر می‌رسید و حضور در جامعه جهانی تصمیمی بود که برمی‌گشت به کلیت نظام، یا گردش نخبگان داخل سیستم جهت استفاده از تجربیات جدید و به‌روز برای راه‌اندازی چرخ‌های اقتصاد و تولید؛ این امور تصمیمات کلان سیاسی را می‌طلبد. در سیاست خارجی نوع تنش‌زدایی که با اتحادیه

سخنی با شهرداری تهران

آیین حفظ حرمت پرچم ملی

احسان هوشمند

در جهان امروز پرچم مهم‌ترین نماد و نشانه هر کشوری است. ایرانیان از معدود ملت‌هایی هستند که از دیرباز یعنی از هزار سال پیش نمادهای میهنی خود را در قالب‌های گوناگون مادی و غیرمادی به نمایش می‌گذارند. رسوم و سنت‌ها یا جشن‌ها و همچنین ادبیات ایرانی و مضامین ادبی سرشار از معنویت و روح تمدن و مردمان ایران ازجمله این نمادها است. یکی از نمادهای دیرپای ایرانی پرچم و درفش ایرانی است که جایگاه مهمی در اسطوره‌ها و ادبیات ایرانی دارد و البته در متون تاریخی هم بارها مورد توجه قرار گرفته است. به‌ویژه آنکه هنگامی ایرانیان از پرچم به‌عنوان نماد ایرانیت استفاده می‌کردند که بخش بزرگی از ملت‌های امروزی جهان در جغرافیای سیاسی جهان ظاهر نشده بودند و البته دیگر جوامعی که بودند، نیز پرچم و نماد ملی و کشوری نداشتند؛ اما در میان ایرانیان این نماد یعنی درفش کاویانی که ریشه در اسطوره‌های ایرانی داشت، نمادی با اهمیت شناخته شده و مورد توجه بود. طبری در جلد دوم تاریخ طبری با تاریخ التّسل و الملوک گزارش‌هایی درباره نقش درفش کاویانی یا به قول طبری درفش کابیان در اسطوره‌های ایرانی ازجمله داستان اسفندیار، بهرام و پرویز روایت کرده است. در دیگر منابع تاریخی مانند تاریخ‌نامه طبری با تاریخ بلعمی نیز اشاراتی به اهمیت پرچم یا نماد سیا درفش کاویانی ازجمله در داستان رستم و در دیگر آثار تاریخی حتی در دوره‌های بعدی در آثاری مانند تاریخ جهانگشای جوینی، تاریخ حبیب‌السیر در ذکر داستان فریدون، تجارب‌الامم، المعجم فی آثار ملوک العجم، شاهنامه تغالبی، تاریخ کامل بزرگ اسلام و ایران یا تاریخ ابن اثیر و دیگر منابع تاریخی ذکر شده است. پرچم بخشی مهم از آگاهی نوسندگان و شعرای ایرانی و به دنبال آن عوام ایرانیان به تاریخ و کیستی ایرانیان را برجسته می‌کند؛ موضوعی که به بازتشر این روایت منتهی شده و به این وسیله به گسترش آگاهی تاریخی و سیاسی و اجتماعی ایران درباره ایرانیت و روح جمعی ایرانیان باری می‌رساند.

ادامه در صفحه ۴

ضمیمه رایگان امروز روزنامه شرق

ویژه استان اصفهان

از روزنامه‌فروشی‌ها بخواهید